

Handreiking Transcultureel werken

Forint
Dr. S. van Mesdag
Forensisch Psychiatrisch Centrum

Afstudeeropdracht
Toegepaste Psychologie
Naomi Bosma

Vooraf

Deze handreiking ‘Transcultureel Werken’ bevat tips, opdrachten en werkvormen voor de sociotherapeuten van FPC Dr. S. Van Mesdag wat gebruikt kan worden ter ondersteuning bij de behandeling van ongewenst verklaarde vreemdelingen met een tbs-maatregel.

De handreiking is ontwikkeld als afstudeeropdracht in het kader van de opleiding Toegepaste Psychologie aan de Hanzehogeschool Groningen. De handreiking kan bijdragen aan de groei van interculturele sensitiviteit en kennis ten behoeve van de groeiende culturele diversiteit binnen de forensische psychiatrie.

De handreiking is volledig gebaseerd op praktijkervaring en wetenschappelijke bronnen. Voor meer informatie kunt u mailen naar naomibosma@hotmail.com

Naomi Bosma, student toegepaste psychologie.

Pinto's (1990) drie-stappen-methode
1. Het leren kennen van de eigen cultuur
2. Het leren kennen van een andere cultuur
3. Leren omgaan met de verschillen

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DIMS)	5
Werken met een tolk.....	7
Cultureel interview	8
Levensverhaal	9
Opdracht vergroot je zelfkennis.....	10
Nuttige links en literatuur.....	11
Literatuurlijst.....	12
Bijlagen	13
<i>Bijlage 1 – Do's & Taboe's</i>	<i>13</i>
<i>Bijlage 2 – Screen je culturele competentie.....</i>	<i>15</i>
<i>Bijlage 3 – Woorden leren</i>	<i>16</i>
<i>Bijlage 4 – Instructies tolkentelefoon</i>	<i>18</i>
<i>Bijlage 5 – Cultureel Interview beknopte versie (Groen, 2006)</i>	<i>20</i>
<i>Bijlage 6 – Cultureel Interview Behandelaar-Patiëntrelatie.....</i>	<i>22</i>
<i>Bijlage 7 – Opdracht levensverhaal</i>	<i>24</i>
Levensverhaal Nederlands	24
Levensverhaal Engels.....	26
Levensverhaal Farsi	28
Levensverhaal Russisch	30
Levensverhaal Pools.....	32
Levensverhaal Servo-Kroatisch	34
Levensverhaal Turks	36
<i>Bijlage 8 - Intervisiemethoden.....</i>	<i>38</i>
Clinic methode	38
Winst van succes.....	39
Roddelmethode	40
<i>Bijlage 9 – Evaluatieformulier Handreiking</i>	<i>41</i>

Inleiding

Beste Sociotherapeuten van Lauwers 2 en Zuiderdiep 1,

Zoals eerdergenoemd is deze handreiking ontwikkeld voor jullie, ter ondersteuning bij de behandeling van ongewenst verklaarde vreemdelingen met een tbs-maatregel. Uit mijn onderzoek naar interculturalisatie is gebleken dat het noodzakelijk is om aan te sluiten bij de belevingswereld van de patiënt, om zo de effectiviteit van de behandeling te vergroten. Interculturaliseren kost tijd en dat maakt dat het geen gemakkelijke opgave is.

Met deze handreiking wil ik jullie dan ook ondersteuning bieden bij de behandeling van jullie patiëntenbestand, waarbij culturele verschillen een rol kunnen spelen. Ook hoop ik jullie hiermee meer duidelijk te bieden en dient dit als aansporing om je interculturele sensitiviteit te ontwikkelen.

In deze handreiking zijn allerlei opdrachten te vinden met bijbehorende stukken theorie. Wie zich nog meer wil verdiepen in de theorie en aanpak van cultuursensitief werken, vindt aan het einde nuttige links en literatuur.

Aangezien mijn afstudeerperiode erop zit en ik jullie helaas de handreiking niet fysiek kan overhandigen, heb ik Wilfred Bartels & Stéphanie aangesteld als verantwoordelijke. Hiermee hoop ik dat zij de handreiking aan jullie zullen introduceren en motiveren om dit door te nemen.

Ik ga ervan uit dat zij het goed hebben gedaan als jullie deze zin nu aan het lezen zijn ;)

Ik wens jullie veel leesplezier en kijk uit naar jullie reactie!

Naomi Bosma

(Het evaluatieformulier voor de handreiking is te vinden in bijlage 9, jullie mogen die opsturen naar naomibosma@hotmail.com)

Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DIMS)

In De Jong & Van Dijk (2020) wordt culturele competentie beschreven als: *“de capaciteit van hulpverleners om passend en effectief te reageren op patiënten hun culturele achtergrond, identiteit en opvattingen”*. Om de stappen te beschrijven die worden gemaakt in het groeiproces naar interculturele competentie is een model opgesteld door Milton J. Bennett (2017). Het Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DIMS) beschrijft zes fasen waar mensen door heen gaan in hun groei van interculturele competentie. Hieronder worden de zes stappen beschreven, aanvullend met tips en verkenningsoopdrachten.¹

Ontkenning

“Ach, we zijn toch allemaal hetzelfde?”

Mensen in de eerste fase van ontkenning zijn zich niet echt bewust van culturele verschillen. In bijlage 1 is een lijst te vinden om zoveel mogelijk do's en taboes te verzamelen over specifieke culturen. In bijlage 2 is een zelftest “screen je culturele competentie” te vinden.

Opdrachten om te groeien naar de volgende fase

- Organiseer een internationale maaltijd
- Draai muziek uit andere culturen
- Vier cultuurspecifieke feestdagen (Divali, Holi-Phagwa, Suikerfeest etc.)

Tip! Zorg voor toegankelijke activiteiten, zonder oordeel.

Weerstand

“Waarom spreken ze niet gewoon Nederlands?”

Mensen in de weerstandfase zijn zich wel bewust van culturele verschillen, maar ze ervaren andere culturen misschien als minderwaardig of bedreigend. Er wordt hierbij veelal gedacht vanuit de “wij” tegenover “zij”, waarbij veel stereotype denken voorkomt. In deze fase bestaat ook omgekeerde weerstand. Dit houdt in dat andere culturen als beter worden gezien, waarbij negativiteit ontstaat over je eigen cultuur. Een voorbeeld hiervan is: *“Interculturele communicatielessen? Niks voor mij, voor mijn landgenoten!”*.

Probeer uit de wij-zij gedachten te komen, ga na wat vele overeenkomsten zijn tussen culturen. Probeer niet druk te leggen op de verschillen tussen culturen. Miscommunicatie tussen culturen wordt veelal veroorzaakt door het negatieve beeld dat culturen van elkaar hebben (Shadid, 1994).

¹ Nunez Mahdi, R., Obihara, C., Maarse, D., Nunez, C. & Hagenbeek E. (2019). Interculturele communicatie in de zorg: Kennis, vaardigheden en houding voor zorgprofessionals. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

Minimalisering

“Zij eten met stokjes, wij met mes en vork, maar verder... geen verschil”

Mensen in de minimaliseringsfase zijn zich bewust van culturele verschillen, maar vooral in oppervlakkige mate. Denk aan eetgewoontes, feestdagen etc. Belangrijk om te groeien naar de volgende fase is het bewust worden van de eigen cultuur. Verderop in deze handreiking is een reflectieopdracht ontwikkeld om bewust te worden van de eigen cultuur.

Aanvaarding

“We zijn gelijkwaardig, maar niet hetzelfde”

In de aanvaardingsfase hebben mensen al culturele zelfkennis. Een kenmerk van deze fase is erkenning en waardering voor culturele verschillen in gedrag en waarden. In deze fase willen mensen zoveel mogelijk leren over de eigen, maar ook over andere culturen. Binnen deze fase is het belangrijk om je culturele empathie te ontwikkelen.

Aanpassing

“Om dit op te lossen, ga ik mijn aanpak veranderen”

In deze fase kunnen mensen zich inleven in het waarden- en normensysteem van een andere cultuur. Men kan gedrag vertonen dat past bij de andere cultuur. Zeer belangrijk in deze fase is om je mentaal te kunnen verplaatsen in een andere cultuur, waarbij je jezelf niet verliest. Het leren van de taal van een ander kan bijdragen om te groeien naar de volgende fase. In bijlage 3 is een formulier toegevoegd waar woorden met betekenis opgeschreven kunnen worden, wat als inventarisatie kan dienen. Het samen opzoeken naar woorden en betekenissen zorgt eveneens voor een goede behandelrelatie (De Jong & Van Dijk, 2020), ook leuk om af en toe terug te bladeren.

Tip: Behoud je professionaliteit als hulpverlener! Je hoeft niet helemaal mee te gaan in de cultuur van een ander. Ook mensen van een andere cultuur kunnen iets leren in een situatie waarin ze nieuw zijn. Heb het eens met patiënten over hoe wij in Nederland denken over hulpverlening.

Integratie

“Ik voel me overal thuis”

In de laatste fase zijn mensen in staat om meerdere referentiekaders te gebruiken om cultuur te evalueren. Door de multiculturele identiteit is iemand in staat zich te verplaatsen in allerlei culturen. **Tip:** Wees je altijd bewust van je eigen grenzen als hulpverlener, bespreek dit ook altijd met de patiënt. Benoem hierbij wat jouw normen en waarden zijn en respecteer elkaar.

Laat patiënten zelf informatie opzoeken over het land waar ze naar terugkeren. Misschien kunnen ze op internet informatie opzoeken of uit boekjes over het land van herkomst.

Werken met een tolk²

De zorg voor anderstaligen kan op hetzelfde niveau komen als voor patiënten zonder taalproblemen, mits er wordt gewerkt met professionele tolken en de hulpverleners weten hoe ze met een tolk moeten werken. Gebrek aan de inzet van een tolk kan leiden tot vermindering van therapietrouw, verkeerde diagnoses en doet een afbreuk op het behandelcontact.

De patiënt kan door de taalbarrière zich ongemakkelijk voelen of zich wantrouwend opstellen omdat hij vaak in het gesprek de boodschap niet begrijpt. Professionele tolken kunnen worden ingezet om de taalbarrière te verminderen.

Waar moet je op letten als je een tolk wilt inzetten?

- Het inzetten van een tolk kost geld, vraag eerst toestemming bij je leidinggevenden.
- Wijk de lengte van de zin af van wat de tolk vertaald? Vraag hier gerust naar
- Let op de houding van zowel patiënt en tolk en beoordeel hoe het gesprek zal verlopen
- Met een telefonische tolk kun je letten op stem, intonatie, klemtoon en ritme
- Durf kritiek of complimenten te geven aan de tolk, uiteindelijk gaat het erom dat de hulpverlener en patiënt elkaar goed begrijpen
- Wees goed voorbereid, zorg dat je vragen misschien al in topics op papier hebt

Gesprekstechnieken voor het werken met een tolk

- Spreek de patiënt direct aan, niet de tolk. **Bijvoorbeeld:** "Hoe voel je je vandaag?" In plaats van: "Kunt u aan meneer vragen hoe hij zich voelt?"
- Let erop dat een tolk soms alles letterlijk vertaald. **Bijvoorbeeld:** "Kunt u de volgende vragen voor mij vertalen?". De tolk zal dan letterlijk die zin vertalen, dit zorgt voor ruis.
- Gebruik helder geformuleerde zinnen zodat de tolk dit goed kan vertalen.
- Behoud oogcontact met de patiënt, maar wissel dit voldoende af met de tolkentelefoon

In bijlage 4 is de werkwijze van de tolkentelefoon toegevoegd.

² Jong, J. de, & Van Dijk, R. (2020). Handboek Culturele psychiatrie en psychotherapie (2e druk). Amsterdam: Boom.

Cultureel interview

Een tool die sinds 2002 gebruikt wordt in de transculturele psychiatrie is het Cultureel Interview. Deze tool is ontwikkeld door een werkgroep van psychiaters en medisch antropologen. Een van de doelen van dit instrument is het stellen van een cultuur sensitieve diagnose (De Jong & Van Dijk, 2020; APA, 2014). Het cultureel interview is een semigestructureerd interview en bevat vier topics met enkele sub topics die samen met de patiënt ingevuld dienen te worden. Tot slot zijn er drie topics die alleen door de behandelaar ingevuld kunnen worden. Alle topics bevatten vragen die dienen als richtlijn voor het gesprek met de patiënt (Van Meijel & Lammertink, 2014).

Topics Cultureel interview

- Culturele identiteit van het individu
- Culturele verklaringen betreffende de ziekte van het individu
- Culturele factoren in de psychosociale omgeving en in het functioneren
- Culturele elementen in de relatie tussen het individu en de hulpverlener
- Observaties tijdens het interview (door de behandelaar zelf in te vullen)
- Samenvatting (door de behandelaar zelf in te vullen)
- Aandachtspunten voor de behandeling (door de behandelaar zelf in te vullen)

(Rohlof, Loevy, Sassen & Helmich, 2001)

Het culturele interview wordt als middel ingezet om de interpretatie van de klachten naar stereotiepe beeldvorming te voorkomen. Door het invullen van het cultureel interview wordt het mogelijk om vanuit een culturele benadering de klachten te interpreteren (Braakman & Göktas, 2019). Aan de hand hiervan kunnen behandelmogelijkheden aangepast worden op de klachten en wensen van de patiënt (Van Meijel & Lammertink, 2014). Het afnemen van een cultureel interview levert patiënten meer gevoel van erkenning en begrip op. Daarnaast zou de inzet van het cultureel interview de hulpverleners minder onmacht bij de hulpverlening moeten bieden, meer begrip en acceptatie naar patiënten toe en uiteindelijk een meer efficiënte behandeling.

Hoe meer informatie over de culturele identiteit van een cliënt een hulpverlener naar boven kan halen, hoe sterker de behandelrelatie wordt (Groen, 2008). Het cultureel interview is geen wondermiddel die de complexiteit van het begrip cultuur doet oplossen, maar onderzoek wijst uit dat het de werkrelatie sterk doet verbeteren (Rohlof & Groen, 2009). Het cultureel interview kan daarom als middel worden ingezet om de culturele competentie onder de sociotherapeuten te vergroten. Het afnemen van een cultureel interview kan een aanzet tot gesprek over culturele verschillen tussen hulpverlener en patiënt vormen.

In bijlage 5 is de beknopte versie van het cultureel interview door Groen (2006), met bijbehorende werkwijze toegevoegd om zelf aan de slag te gaan met het culturele interview. In bijlage 6 is de aanvullende module behandelaar-patiëntrelatie, vertaald door Braakman et al., (2017) toegevoegd.

Levensverhaal

“Je hebt eigenlijk twee kanten van het verhaal. Aan de ene kant moet je in de gaten houden dat wanneer je iets weet over cultuur, je nog niet iets weet over het individu.”

De basis voor cultuur sensitief werken begint bij algemene kennis over cultuur, maar deze kennis zorgt nog niet voor specifieke kennis over de cultuur van de betreffende patiënten. Te veel uitgaan van algemene kennis over etnische groepen kan aanzet vormen tot stereotyperend handelen. **Individualized experience of culture** oftewel een persoonsgerichte benadering vanuit de patiënt kan het stereotyperend handelen vermijden (De Jong & Van Dijk, 2020). Door de patiënt uit te nodigen om een levensverhaal te laten schrijven, wordt hij verteller van zijn eigen verhaal (Finck et al., 2013). De Jong & Van Dijk (2020) suggereren dat handelingsverlegenheid kan ontstaan uit angst om te discrimineren. Door de patiënt zijn eigen interpretatie aan situaties en gebeurtenissen te geven wordt de kans op discriminatie verkleind. Het levensverhaal kan dienen als opening naar het contact.

Om bewust te worden van je eigen cultuur kan het levensverhaal door iedereen worden ingevuld, zowel de hulpverlener als patiënt kan dit doen. Ga daarna eens na wat overeenkomsten zijn tussen jullie culturen!

Mensen dragen niet alleen een verhaal, ze zijn ook hun eigen verhaal (Finck et al., 2013). Aandacht hebben voor verschillende culturele achtergronden van patiënten vormt een basis voor de vertrouwensrelatie. Vertrouwen is een belangrijk element voor een patiënt om zijn levensverhaal te delen (Finck et al., 2013). Overigens helpt het schrijven van een levensverhaal bij het verduidelijken van het verklaringsmodel van de patiënt. Het verklaringsmodel van de patiënt is belangrijk bij het stellen van een juiste diagnose (Brink, Desain & Koning, 2008). De patiënt zelf expert te laten zijn op het gebied van zijn cultuur door middel van het schrijven van een levensverhaal draagt bij aan het vergroten van de specifieke kennis van culturen onder de hulpverleners. Overigens kan het schrijven van een levensverhaal bijdragen aan de ontwikkeling van identiteitsbesef, zorgt het voor een afname van criminaliteit en overtredingen en vergroot het de emotionele stabiliteit en zelfinzicht (Meininger, 2006).

In bijlage 7 is een format te vinden voor het schrijven van een levensverhaal voor patiënten. Deze is vertaald naar het Farsi, Engels, Servo-Kroatisch, Turks, Pools & Russisch. De vragen zijn gebaseerd op de theorieën van Bohlmeijer (2012) en Matze, Huizing & Heygele (2014).

Om de teksten te vertalen is **“Scan & Vertaal”** een zeer handig hulpmiddel. Met deze app kun je een stuk tekst fotograferen en selecteren welk gedeelte je wilt vertalen. De app kan de gewenste taal vertalen naar het Nederlands. De app is helemaal gratis en te downloaden in de appstores.

Opdracht vergroot je zelfkennis

Om je professionaliteit als hulpverlener te vergroten, is het van belang om te reflecteren op je eigen cultuur. Zelfreflectie is een belangrijke kerncompetent binnen de culturele competentie.

Probeer de volgende vragen voor jezelf te beantwoorden:

- Waar kom ik vandaan?
- Wat zijn mijn normen en waarden?
- Welke gewoontes ken ik?
- Wat heb ik geleerd over de geestelijke gezondheidszorg?
- Wat heb ik geleerd over hulpverlening in de forensische psychiatrie?
- Hoe denk ik over (psychische) gezondheid en ziekte?
- Wat betekent diversiteit voor mij?

Ga eens na met collega's wat jullie antwoorden zijn en bespreek ze met elkaar.

Nederlanders staan bekend om hun directe communicatie. Veel mensen uit een niet-westerse cultuur zijn het niet gewend om direct aangesproken te worden, waarbij ze meteen persoonlijke vragen gesteld worden. Probeer eens in gesprekken met een niet-westerse patiënt hierop te letten en maak dan gebruik van een "fictieve derde". In plaats van direct te zeggen wat de patiënt moet doen, kun je zeggen: "Ik ken iemand die het zus en zo deed en dat werkte heel goed".

In bijlage 8 zijn verschillende interviewmethodieken te vinden die beschreven staan in Van de Beek & Schaub-de Jong (2013). Deze kunnen gebruikt worden om een interviewbijeenkomst op te zetten, waarbij interculturalisatie besproken kan worden. Het is ook erg belangrijk om eens je succes te bespreken, dit kan gedaan worden door middel van de "winst-van-succes methode".

Nuttige links en literatuur

Sites:

www.cultureelinterview.nl

www.eerwraak.info > info over eergeweld

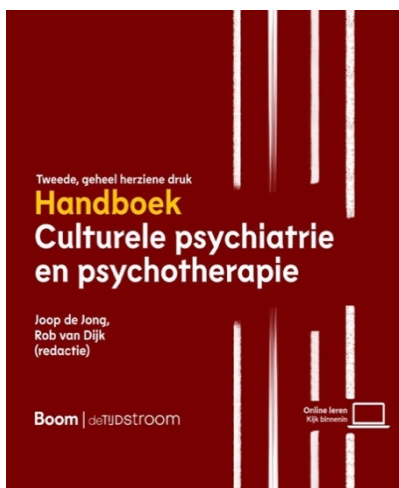
www.movisie.nl

www.pharos.nl

www.intercultureelcontact.nl

www.mikadonet.nl

Boeken:

Handboek Culturele Psychiatrie en Psychotherapie (2^e editie).
Joop de Jong & Rob van Dijk (2020).
Amsterdam: Boom | De Tijdstroom.

Interculturele Communicatie in de Zorg.
Kennis, vaardigheden en houding voor zorgprofessionals.
Raya Nunez Mahdi, Charlie Obihara, Dorian Maarse, Carlos Nunez & Edwin Hagenbeek (2019).
Assen: Koninklijke Van Gorcum.

Literatuurlijst

American Psychiatric Association. (2014). Handboek voor de classificatie van psychische stoornissen (DSM-5). Nederlandse vertaling van Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 5th Edition. Arlington: American Psychiatric Association.

Beek, B. van de & Schaub-de Jong, M.A. (2013). *Intervisie leren: een methode voor professionele ontwikkeling* (2^e editie). Amsterdam: Boom Lemma Uitgevers.

Bennett, M.J. (2017). Developmental Model of Intercultural Sensitivity. *The International Encyclopedia of Intercultural Communication*. New Jersey: Wiley.

Bohlmeijer, E. (2012). De verhalen die we leven. *Narratieve psychologie als methode*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.

Braakman, M., & Göktas, G. (2019). Transculturele psychiatrie. In K. Goethals (red.), *Leerboek Forensische psychiatrie* (pp. 485-500). Amsterdam: Boom uitgevers

Brink, M., Desain, E.J.P., & Koning, C. (2008). *Ongewenst verklaarde vreemdelingen in de tbs*. Amsterdam: WODC.

Dijkstra, P. (2017). Screen je culturele competentie. *Bijzijn XL*, 10, 22–25.

Finck, L.K., Arissen, S.M.B., Kraus, L., Moor, J.A., Ringersma, B., Proost, E.D.H.B., Roloff, C.K.J., Terpstra, F.A., Welhuis, L., Bloemenkamp, H., Uhlig, S., & Jansen R.M.C. (2013). *Narrativiteit in vaktherapie*. Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Groen, S. (2006). Beknopte vragenlijst Culturele Interview. Geraadpleegd van <https://pgroenplaats.files.wordpress.com/2014/03/culture-interview-groen.pdf>

Groen, S. (2008). Een nieuwe versie van het culturele interview: *Toepassing en evaluatie van een vragenlijst voor cultuursensitieve diagnostiek in de ggz*. Geraadpleegd van http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKewjupfSgKTnAhUBL1AKHfypB70QFjAAegQIBxAB&url=http%3A%2F%2Fwww.mighealth.net%2Fnl%2Fimages%2Fd%2Fd1%2FCMG_Groen_2008.pdf&usg=AOvVaw3SGnlHBynKxo2YuwV_neW

Jong, J. de, & Van Dijk, R. (2020). *Handboek Culturele psychiatrie en psychotherapie* (2^e druk). Amsterdam: Boom.

Matze, P., Huizing, W., & Heygele, Y. (2014). Met oudere migranten in gesprek over hun levensverhaal. *Mijn leven in kleur*.

Meijel, B. van & Lammertink, M. (2014). Het cultureel interview. *Nurse Academy GGZ*, 3, 32-35.

Meininger, H.P. (2006). Narrating, writing, reading: life story work as an aid to (self) advocacy. *British Journal of Learning Disabilities*, 34(3), 181-188.

Nunez Mahdi, R., Obihara, C., Maarse, D., Nunez, C. & Hagenbeek E. (2019). *Interculturele communicatie in de zorg: Kennis, vaardigheden en houding voor zorgprofessionals*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

Rohlof, H., Loevy, N., Sassen, L., & Helmich, S. (2001). Het culturele interview: Nederlandse versie. Geraadpleegd van https://cultureelinterview.files.wordpress.com/2014/05/het_culturele_interview.pdf

Rohlof, H., & Groen, S. (2009). Het culturele interview, toepasbaar in de huisartsenpraktijk. *Bijblijven*, 25, 38–43.

Bijlagen

Bijlage 1 – Do's & Taboes

Hieronder kunnen per land do's & taboes ingevuld worden samen met patiënten. Er is alvast een voorbeeld gegeven.

Land	Do's	Taboes
Rusland	Een paar Russische zinnen uitspreken kan erg gewaardeerd worden	Praat niet oneerbiedig over Rusland

Land	Do's	Taboes

Bijlage 2 – Screen je culturele competentie

	ja	enigszins	nee
01 › Ik weet waarmee ik in de communicatie met patiënten uit een andere cultuur rekening moet houden	☐	☐	☐
02 › Ik weet waarin diverse culturen van elkaar verschillen als het gaat om ideeën over gezondheid en ziekte	☐	☐	☐
03 › Ik weet hoe ik kan voorzien in de zorgbehoeften van patiënten uit een andere cultuur	☐	☐	☐
04 › De doelen die ik stel voor de zorg stem ik af op de culturele achtergrond van de patiënten	☐	☐	☐
05 › Ik kan collega's uitleggen hoe de cultuur van patiënten hun denken en doen beïnvloedt als het gaat om hun gezondheid	☐	☐	☐
06 › Ik vind het gemakkelijk om informatie op te zoeken over hoe mensen uit andere culturen denken en doen als het gaat om hun gezondheid	☐	☐	☐
07 › In de zorg houd ik, in mijn gedrag, rekening met de culturele normen en waarden van patiënten	☐	☐	☐
08 › Ik vind het gemakkelijk om te achterhalen wat de zorgbehoefte is van een patiënt uit een andere cultuur	☐	☐	☐
09 › Ik doe actief mijn best om de overtuigingen van mensen uit andere culturen te begrijpen	☐	☐	☐
10 › Als ik merk dat patiënten overtuigingen over hun gezondheid erop nahouden die niet stroken met de medische feiten, bespreek ik dat met ze	☐	☐	☐

Herdruckt van ‘Screen je culturele competentie’, door Dijkstra, P., 2017, *Bijzijn XL*, 10, 22-25

→ **Culturele kennis (vraag 1 tot en met 3):** Deze vragen gaan over jouw kennis van culturele verschillen in ziekte, zorg en gezondheid. *Ga na of er nog punten zijn waar je jezelf in zou kunnen verbeteren.*

→ **Culturele zorgvaardigheden (vraag 4 tot en met 8):** Deze vragen gaan over de vaardigheden die nodig zijn om invulling te geven aan de zorg voor patiënten met een andere culturele achtergrond. *Ga na of er nog punten zijn waar je jezelf in zou kunnen verbeteren.*

→ **Culturele sensitiviteit (vraag 9 en 10):** Deze vragen hebben te maken met de oplettendheid en inlevingsvermogen dat je nodig hebt om zorg te verlenen aan mensen uit verschillende culturen. *Ga na of er nog punten zijn waar je jezelf in zou kunnen verbeteren.*

Bijlage 3 – Woorden leren

Dit formulier kan als inventarisatie dienen voor de vele betekenissen van woorden. In het voorbeeld is er een woord toegevoegd met de taal van het woord, de betekenis ervan en hoe het uitgesproken moet worden.

Woord (taal)	Betekenis
Shokran (Arabisch Marokkaans) Spreek uit als: shu-kran	Bedankt!

Bijlage 4 – Instructies tolkentelefoon

Werkwijze voor inzet tolkentelefoon

Alle tolk- en vertaaldiensten gaan via TVCN, Tolk en Vertaalcentrum Nederland.

Zij bieden de volgende tolk- en vertaaldiensten aan:

- Telefonische tolk (om een gesprek tussen jou en een anderstalige patiënt te vertolken)
- Conference call (om een gesprek tussen jou en een anderstalige persoon op een andere locatie te tolken)
- Tolk op locatie (bijvoorbeeld tijdens een BHB, zitting, verhoor o.i.d.)
- Vertaalbureau (voor het vertalen van BHB, huisregels, wettelijke aantekeningen o.i.d.)

Belangrijke gegevens:

Telefoonnummer TVCN	088 – 2 555 222
Klantcode	50 14 89
Contactpersoon binnen van Mesdag	Wouter Haijer (tel: 123)

Werkwijze:

Voor gebruikmaking van de diensten van TVCN dient altijd eerst toestemming verkregen te worden van UC/BC.

In het algemeen geldt dat je een telefonische- of conference tolk niet van te voren hoeft te reserveren. Het reserveren van een tolk kan eventueel handig zijn, wanneer je een tolk nodig hebt voor een weinig voorkomende taal. Je kunt een telefonische- of conference tolk reserveren door te bellen met 088 – 2 555 222, de klantcode 50 14 89 # in te toetsen, optie 2 en vervolgens optie 1 te kiezen. Je krijgt dan de receptie aan de telefoon. Hier kun je een reservering doen. Bij je reservering, moet je een inschatting geven van de tijd dat je een tolk nodig hebt. Let op: je betaald altijd de gereserveerde tijd. Stel dat je voor 30 minuten een tolk reserveert, maar het gesprek duurt maar 5 minuten, dan betaald de kliniek alsnog voor de 30 minuten. Ook wanneer je niet belt op de afgesproken tijd, worden de kosten gewoon doorberekend.

• **TELEFONISCHE TOLK**

Wanneer je in een gesprek met de patiënt (en/of zijn netwerk) een tolk nodig hebt om elkaar (beter) te begrijpen, kun je via TVCN een telefonische tolk inschakelen. Wanneer je klaar bent voor het gesprek en je zit met de betrokken partij(en) in dezelfde ruimte, ga je als volgt te werk:

1. Je belt met een telefoon met speakerfunctie naar 088 – 2 555 222
2. Je toetst de klantcode in: 501489 #
3. Hierna kies je voor optie 2 (geen coa-zorgnummer)
4. Toets 1 om een tolk aan te vragen. Je wordt doorverbonden met de 'receptie' hier geef je aan om welke taal het gaat en geef je bij benadering aan hoe lang je een tolk denkt nodig te hebben. De receptie verbindt jou vervolgens door met de betreffende tolk en kun je het gesprek voeren.
5. Wanneer je klaar bent met het gesprek, kun je de verbinding verbreken zoals bij een 'gewoon' telefoongesprek.

• **CONFERENCE CALL**

Wanneer je (samen met of zonder patiënt) een telefoongesprek met iemand moet voeren die een andere taal spreekt, kun je via TVCN een telefonische tolk inschakelen voor een conference call. Je

belt dan via één telefoon met zowel de tolk als de persoon die een andere taal spreekt. Vanwege de complexiteit voor de tolk, is het niet prettig wanneer zowel jij als de patiënt het gesprek met de buitenlands sprekende persoon voeren. Indien dit toch nodig is, zorg dan voor een goede afstemming met de patiënt over wie wanneer praat en praat vooral niet door elkaar of tegelijk. Wanneer je klaar bent voor het gesprek (en je zit met de betrokken partij(en) in dezelfde ruimte), ga je als volgt te werk:

1. Je belt naar 088 – 2 555 222 (als je samen met patiënt belt, kies dan voor een telefoon met speakerfunctie)
2. Je toetst de klantcode in: 501489 #
3. Hierna kies je voor optie 2 (geen coa-zorgnummer)
4. Toets 1 om een tolk aan te vragen. Je wordt doorverbonden met de 'receptie' hier geef je aan om dat je een conference call wilt plegen, om welke taal het gaat en geef je bij benadering aan hoe lang je een tolk denkt nodig te hebben. De receptie verbindt jou vervolgens door met de betreffende tolk
5. Indien gewenst kun je eerst met alleen de tolk spreken. Bijvoorbeeld om afspraken te maken over de begroeting van de andere persoon die je gaat bellen.
6. Je toetst, terwijl je de tolk al aan de lijn hebt, een ✕ gevolgd door het **volledige** telefoonnummer van diegene met wie je wilt bellen, gevolgd door #. (denk bij een buitenlandsnummer aan de landcode voor internationaal telefoneren)
7. Wanneer je klaar bent met het gesprek, kun je de verbinding met de andere persoon verbreken door een ✕ gevolgd door een 0 te toetsen. Je bent dan alleen nog met de tolk aan de telefoon. Indien je ook die verbinding wilt verbreken beëindig je de verbinding zoals bij een 'gewoon' telefoongesprek.

- **TOLK OP LOCATIE**

Als je een tolk op locatie nodig hebt, dan kun je deze reserveren. Ga als volgt te werk:

1. Je belt naar TVCN: 088 – 2 555 222
2. Je toetst de klantcode in: 501489 #
3. Hierna kies je voor optie 2 (geen coa-zorgnummer)
4. Toets 1. Je wordt doorverbonden met de 'receptie' hier geef je aan dat je een tolk op locatie wilt aanvragen. Houd dan de volgende informatie bij de hand:
 - Naam van degene die het gesprek gaat voeren
 - Datum, tijdstip en duur van het gesprek*
 - Taal van de gesprekspartner
 - Aanvullende informatie die nodig is voor de tolk

** Let wel op dat de hele gereserveerde tijd in rekening wordt gebracht.*

- **VERTAALBUREAU**

Wanneer je documenten vertaald wilt hebben, kun contact opnemen met het vertaalbureau van TVCN via E-mail: translations@presence-tvcn.nl of via telefoon: 085 016 08 91 of 06 46 92 70 60.

Bijlage 5 – Cultureel Interview beknopte versie (Groen, 2006)³

Doel: Uitleg en toonzetting van het interview

"Naar onze kliniek komen mensen uit allerlei landen. In ieder land en in iedere cultuur heeft iemand zijn eigen manier van leven. Dit merk je eigenlijk pas echt als je je eigen land verlaat en in een ander vreemd land gaat wonen. Mensen zien er anders uit, praten een andere taal, gedragen en uiten zich op een andere manier. Soms kunnen we het gevoel krijgen niet begrepen te worden. Heeft U dat gevoel wel eens gehad? (Bij ja: kort laten vertellen. "De bedoeling is dat we het verder gaan bespreken in dit interview". Bij nee: "misschien begrijpt u wat ik bedoel als we er straks over praten.")

Communicatieproblemen ontstaan onder andere door gebrek aan kennis van culturele verschillen. Omdat we u hier zo goed mogelijk willen helpen, is het van belang dat wij iets te weten over uw eigen land of cultuur. Dus wat uw leefgewoontes zijn, hoe mensen met elkaar omgaan in uw cultuur, wat ziek zijn voor u betekent..., enz. Ik ga u nu een paar vragen stellen over uw cultuur en uw klachten."

A. Culturele identiteit van het individu

Taal

1. Wat is de taal waarmee u bent opgegroeid? Sprak u ook nog een andere taal? Welke taal spreekt u nu thuis?
2. [Indien van toepassing: met uw vrouw? Met uw kinderen? Met uw vrienden?]
3. Hoe goed vindt u dat u Nederlands spreekt?

[Als dat niet duidelijk is: als u dat op een schaal van 1 tot 10 aan zou moeten geven, welk cijfer geeft u zichzelf dan?]

4. Kunt u in het Nederlands goed uitleggen wat u bedoelt?

Etniciteit en cultuur

5. Hoort u tot een bepaalde groep in uw land die anders is dan andere (etnische) groepen? Zijn uw ouders van dezelfde groep?
6. Wat maakt deze groep anders dan andere groepen? Welke gebruiken, opvattingen, positie in de samenleving?
7. Hoe belangrijk is het voor u dat u tot die groep hoort?
8. Heeft u nu contact met mensen uit die groep of uit uw cultuur?

Zo ja: hoe belangrijk is dat voor u?

Zo nee: zou u dat wel willen?

9. Wat vindt u het meest belangrijk aan uw cultuur? [Bijvoorbeeld: eetgewoonten, respect, familie, feestdagen, eer, religie]

³ Beknopte vragenlijst culturele interview © Simon Groen | De Evenaar 09-08-06

10. Hoe vindt u dat uw cultuur verschilt van Nederlandse gewoontes en opvattingen?

Is dat belangrijk voor u?

11. Vindt u zichzelf goed passen in Nederland? Gaat u met Nederlanders om? Heeft u

Nederlandse vrienden of kennissen?

B. Culturele verklaringen voor de ziekte

Klachten in cultureel perspectief

12. U heeft over uw klachten verteld: hoe zou u die noemen?

13. Hoe zouden mensen in uw land van herkomst uw klachten verklaren?

14. Hoe zouden mensen met uw klachten omgaan?

15. Voelt u zich begrepen door uw familie en omgeving?

16. Voelt u zich begrepen door hulpverleners in Nederland?

17. Welk deel van de behandeling heeft tot nu toe volgens u het beste geholpen?

C. Culturele factoren in de psychosociale omgeving

Familie

18. Hoe zou u de verhouding met uw partner omschrijven? Praat u met haar / hem over uw klachten?

19. Is er iemand in uw buurt of in uw familie aan wie u raad of advies vraagt? Zo ja, wie? 20. Bij wie zocht u vroeger om raad of hulp?

Geloof

21. Bent u gelovig?

22. Bidt u? Gaat u naar de kerk / moskee / synagoge?

23. Is dat anders dan in uw thuisland?

24. Haalt u steun uit uw geloof? Hoe was dat vroeger?

D. Culturele elementen tussen patiënt en hulpverlener

25. Is het voor u belangrijk dat uw hulpverlener een man of een vrouw is of dezelfde religie heeft als u?

26. Wat voor werk deed u?

27. Neemt u alles aan wat uw behandelaar u vertelt of stelt u daar ook vragen over?

E. Observaties

Wat was de stemming van de patiënt voorafgaand aan, tijdens en na afloop van het culturele interview?

Hoe reageerde zij/hij op de vragen?

Bij welke vragen speelden er meer emoties?

Wat waren de belangrijke momenten tijdens het interview?

Bijlage 6 – Cultureel Interview Behandelaar-Patiëntrelatie

Met onderstaand aanvullende module van het cultureel interview kan er worden nagegaan hoe de behandelaar-patiënt relatie wordt ervaren vanuit het perspectief van de patiënt. Daarnaast worden vragen gesteld aan de behandelaar om na te gaan hoe de culturele verschillen de relatie beïnvloeden.

Leidraad voor de interviewer

De volgende vragen gaan over de invloed van cultuur op de relatie tussen patiënt en behandelaar; dit in verband met de huidige problemen van de patiënt en de manier waarop de behandelaar die problemen ziet. We gebruiken het woord 'cultuur' in brede zin, om te verwijzen naar alle manieren waarop de patiënt kijkt naar zijn of haar identiteit, zijn ervaring in groepen, samenlevingsvormen of andere gemeenschappen, inclusief die van nationale of geografisch gedefinieerde vorm, de etnische gemeenschap, aan uiterlijk gebonden indelingen, geslacht, seksuele oriëntatie, sociale klasse, religie en spiritualiteit, en taal.

De eerste groep vragen gaat over vier hoofdgroepen in de relatie tussen patiënt en behandelaar vanuit het gezichtspunt van de patiënt: bepaalde ervaringen, verwachtingen, communicatie, en mogelijkheden tot samenwerking met de behandelaar. De tweede groep vragen is bedoeld om de behandelaar te laten nadenken over de rol die cultuur speelt in de relatie met de patiënt, in de diagnostiek, en in het opzetten van een behandeling.

Introductie voor degene die wordt geïnterviewd

Ik zou graag willen weten hoe het voor u is om met mij en andere behandelaren te praten over uw [probleem] en meer in het algemeen over uw gezondheid. Ik zal enkele vragen stellen over uw ideeën, zorgen en verwachtingen.

Vragen voor de patiënt

- 1 Welke ervaringen met behandelaren heeft u in het verleden gehad? Wat was voor u het meest behulpzaam?
- 2 Heeft u in het verleden moeilijkheden beleefd met behandelaren? Wat heeft u moeilijk gevonden of niet-helpend?
- 3 Laten we het hebben over de hulp die u hier wilt krijgen. Sommige patiënten willen graag een behandelaar met een vergelijkbare achtergrond (bijvoorbeeld dezelfde leeftijd, hetzelfde uiterlijk, dezelfde religie), omdat ze denken dat het dan makkelijker is elkaar te begrijpen. Hebt u enige voorkeur, of hebt u ideeën over wat voor soort behandelaar u het best zou kunnen begrijpen?
- 4* Soms maken verschillen tussen patiënt en behandelaar het moeilijk om elkaar te begrijpen. Hebt u daar zorgen over? Zo ja, welke dan? [*Gerelateerd aan CFI-vraag 16.*]

Leidraad voor de interviewer

Vraag 5 gaat over de relatie tussen de patiënt en de behandelaar in het vervolg van de behandeling. Deze vraag probeert de verwachtingen van de patiënt over de behandelaar te verhelderen en kan gebruikt worden om een discussie op gang te brengen over hoe beiden kunnen samenwerken ter bevordering van de gezondheid van de patiënt.

- 5 Wat patiënten verwachten van hun behandelaar is belangrijk. Hoe kunnen we in het verdere verloop van de behandeling het best samenwerken?

Herdruckt van "Cultural Formulation Interview (CFI) Aanvullende modules (Nederlandse vertaling), door Braakman, M., Beijers, H., van Dijk, R., Groen, S., Oomen, J., & Rohlof, H., (2017). Geraadpleegd van https://www.dsm-5.nl/documenten/cfi_aanvullende_modules.pdf

Vragen voor de behandelaar na het gesprek

- 1** Hoe voelde u zich in het contact met de patiënt? Hebben culturele overeenkomsten of verschillen invloed gehad op die relatie? Zo ja, hoe?
- 2** Hoe goed was de communicatie met de patiënt? Hebben culturele overeenkomsten of verschillen invloed gehad op de communicatie? Zo ja, hoe?
- 3** Als u een tolk gebruikt heeft, hoe heeft de aanwezigheid van de tolk of zijn/haar manier van vertalen dan de relatie of de communicatie met de patiënt en de informatie die u kreeg beïnvloed?
- 4** Hoe hebben de culturele achtergrond, de identiteit, de huidige levenssituatie, en/of de sociale omgeving van de patiënt uw begrip van zijn of haar problemen en uw diagnosestelling beïnvloed?
- 5** Hoe hebben de culturele achtergrond, de identiteit, de huidige levenssituatie, en/of de sociale omgeving van de patiënt uw behandelplan of uw aanbevelingen beïnvloed?
- 6** Heeft de ontmoeting met de patiënt uw eerdere ideeën over de culturele achtergrond of de identiteit van deze patiënt bevestigd of juist in twijfel getrokken? Hoe is dat gegaan?
- 7** Zijn er aspecten van uw eigen identiteit die uw houding tegenover deze patiënt kunnen hebben beïnvloed?

Herdruckt van "Cultural Formulation Interview (CFI) Aanvullende modules (Nederlandse vertaling), door Braakman, M., Beijers, H., van Dijk, R., Groen, S., Oomen, J., & Rohlof, H., (2017). Geraadpleegd van https://www.dsm-5.nl/documenten/cfi_aanvullende_modules.pdf

Bijlage 7 – Opdracht levensverhaal

De opdracht om een levensverhaal te schrijven is al toegelicht op pagina 9. Hier zijn de Nederlandse, Engelse, Farsi, Russische, Servo-Kroatische, Turkse en Poolse versies te vinden. (Dit document is ook verstuurd per mail zodat het uitgeprint en uitgedeeld kan worden aan de patiënt)

De vragen in dit levensverhaal zijn deels gebaseerd op de methode van Bohlmeijer (2012), de verhalen die we leven. Het overige deel is gebaseerd op Matze, Huizing & Heygele (2014), in gesprek met migranten over hun levensverhaal.

Levensverhaal Nederlands

Naam.....
Leeftijd.....
Datum.....

Vroeger

1. Wat voor kind was jij?
2. Waar denk je aan als je terugdenkt aan je jeugd?
3. Waar ben je dankbaar voor ten opzichte van je jeugd?
4. Welke spellen speelde je vroeger graag?
5. Welke muziek luisterde je vroeger graag?
6. Welke programma's keek je graag? Waar gingen ze over?
7. Waren er bepaalde waarden/uitspraken over het leven in jouw gezin die vaak werden uitgesproken? Zo ja, welke waren dat?
8. Van welke waarde weet je nu dat je hem niet meer wilt toepassen?
9. Had je een held? Zo ja, wie was dat?
10. Is er een bepaalde foto/beeld uit je jeugd dat heel kenmerkend voor je was? Wat staat er op die foto?
11. Wie waren je ouders? Hoe leefden ze? Op wie lijkt je het meest?
12. Wat kun je vertellen over uw grootouders? Waar leefden ze van? Hoe leefden ze?
13. Waar woonde je? Met wie? Wat mis je uit die tijd? Wat waardeer je uit die tijd?
14. Kun je iets vertellen over het land, de stad, of het dorp waar je als kind geboren of opgegroeid bent? Hoe waren de omstandigheden in je jeugd? Welke invloed heeft je achtergrond op je verdere leven gehad?

Heden

1. Wat voor werk deed je in het land van herkomst?
2. Waarom heb je voor dit werk gekozen?
3. Waar ben je het meeste trots op?
4. Hoe kijk je terug naar de periode waarin je werkte?
5. Wat voor werk deed je in Nederland?
6. Waarom heb je voor dit werk gekozen?
7. Aan welke periode denk je het liefste terug? Waarom?
8. Waarin kun je je talenten uiten?
9. Wat is een moeilijke periode voor je geweest?
10. Hoe ben je daaruit gekomen?
11. Wat vind je belangrijk in vriendschappen?

12. Wat is het mooiste geschenk dat je ooit hebt ontvangen van dierbaren?
13. Als je een boek over jezelf zou moeten schrijven, wat zou dan de titel zijn?
14. Wat is jouw (levens)motto?

Vragen over geboorteland:

1. Waar ben je geboren?
2. Welke cultuur voel je je het prettigst bij?
3. Wat is je lievelingseten uit je geboorteland? Welke ingrediënten zitten daarin?
4. Welke muziek doet je denken aan je geboorteland?
5. Welke soort dans doet je denken aan je geboorteland?
6. Wat is je lievelingsstad uit het je geboorteland? Waarom?
7. Support je ook een sportclub uit je geboorteland? Zo ja, welke?
8. Deed je ook aan sport? Wat vond je daar zo leuk aan?
9. Wat mis je aan je geboorteland?
10. Als je weer terug zou zijn in je geboorteland, wat zou je als eerste willen doen?

Cultuur gerelateerd:

1. Wat betekenen de woorden respect voor jou?
2. Welke feestdagen viert je? Wat betekenen deze feestdagen in uw cultuur of religie?
3. Wat betekenen ze voor jou persoonlijk?
4. Welke rituelen zijn belangrijk voor jou?
5. Ben je ook Nederlandse feesten gaan vieren, zo ja, welke?
6. Welke gewoontes komen overeen met de Nederlandse gewoontes?
7. Bid je wel eens? Wat betekent dit voor jou?
8. Welke gerechten werden er vroeger bij jou thuis klaargemaakt?
9. Hoe belangrijk is eten en drinken in jouw cultuur? Waarom?
10. Hoe belangrijk is gastvrijheid in jouw cultuur? Waarom?
11. Ben je naar school geweest?
12. Hoe zag een schooldag er bij jou uit?
13. Moest je ver reizen om daar te komen?
14. Welke vakken volgde je op school?
15. Als je vroeger niet naar school ging, waarom niet?
16. Hoe vond je dat als kind?
17. Welke dromen had je als kind?
18. Wat wilde je graag worden?
19. Welke spreekwoorden/gezegden zijn er in jouw cultuur, wat betekenen ze? (noem er 2)
20. Wanneer ben je naar Nederland gekomen? Waarom?
21. Kun je beschrijven hoe het afscheid was aan je geboorteland? Hoe voelde je je toen?
22. Wat voor beeld of verwachting had je van Nederland?
23. Heb je wel eens last van heimwee gehad?

Levensverhaal Engels

Name:

Age:

Date:

Past

1. How were you as a child?
2. What do you think of when you look back at your childhood?
3. What are you grateful for regarding your youth?
4. What kind of games did you enjoy playing in the past?
5. What kind of music did you enjoy listening to in the past?
6. Which television programs did you enjoy watching? What were they about?
7. Were there any specific values/statements that were commonly used in your family? If so, which?
8. Which statement or value is not applicable anymore for you?
9. Did you have an idol? If so, who?
10. Is there a specific photo/memory from your childhood that is remarkable for that period? If so, what is on it?
11. Who were your parents? How did they live? Who do you resemble the most?
12. What can you tell about your grandparents? Where did they live? How did they live?
13. Where did you live? With whom? What do you miss about that period? What do you value about that period?
14. Can you tell something about the country, city, or village in which you were born and raised as a child? How were the circumstances in your childhood? How has your background influenced your life?

Present

1. What kind of work did you do in your country of origin?
2. Why did you choose for this particular kind of work?
3. What are you most proud of?
4. How do you look back to the period in which you were employed?
5. What kind of work did you do in the Netherlands?
6. Why did you choose for this particular kind of work?
7. What period in time do you like to look back to most? Why?
8. In which can you express your talents best?
9. What has been a difficult period in your life?
10. How did you manage to escape this difficult period?
11. What is most important for you in friendships?
12. What is the most precious gift you received from your loved ones?
13. If you would have to write a book about yourself, what would the title be?
14. What is your (life)motto?

Questions regarding the country of birth:

1. Where were you born?
2. What culture are you most comfortable with?
3. What is your favorite dish from your country of birth? What kind of ingredients does it contain?
4. Which music makes you think of your country of birth?
5. Which type of dance makes you think of your country of birth?
6. What is your favorite city from your country of birth? Why?
7. Do you support a sports club from your country of birth? If so, which?
8. Did you used to participate in sports? What did you enjoy about it?
9. What do you miss about your country of birth?
10. If you were back in your country of birth, what would you do first?

Culturally related:

1. What does the word respect mean to you?
2. Which holidays do you celebrate? What do these holidays mean to your culture or religion?
3. What do you they mean to you personally?
4. Which rituals are important to you?
5. Did you also start to celebrate Dutch holidays? If so, which?
6. Which habits closely resemble the Dutch habits?
7. Do you pray? What does this mean to you?
8. Which dishes were prepared in the past in your household?
9. How important is food and drinks in your culture? Why?
10. How important is hospitality in your culture? Why?
11. Have you been to school?
12. How did a normal day of school look like?
13. Did you have to travel far to get to school?
14. Which courses did you have at school?
15. If you did not go to school, why not?
16. How did you experience that as a child?
17. Which types of dreams did you have as a child?
18. What was your dream job as a child?
19. Which sayings are there in your culture, what do they mean? (name two)
20. When did you come to the Netherlands? Why?
21. Can you describe the parting with your country of birth? How did you feel back then?
22. What image or expectation did you have of the Netherlands?
23. Have you ever experienced homesickness?

Levensverhaal Farsi

اسم
سن
تاریخ

کودکی دوران در: قبلا

- بودی؟ ای بچه نوع چه
، کنی؟ می فکر چی به ، کنی می فکر ات بچی به وقتی . ۲
، متشکری؟ گیت بچه چیه از . ۳
، آمد؟ می خوشتان هایی بازی چه از نوجوانی / کودکی ی دوره در . ۴
، دادی؟ می گوش موسیقی کدوم به نوجوانی / کودکی ی دوره در . ۵
بود؟ چی ی باره در کردی؟ می نگاه ای برنامه نوع چه به تلویزیون در نوجوانی / کودکی ی دوره در . ۶
است؟ گردیده بیان مکررا شما ی خانواده در زندگی روش درباره قرارهایی و ارزشها چه . ۷
کنید؟ اش استفاده خواهید نمی دیگر که دانید می ارزش کدوم ی درباره . ۸
بود؟ قهرمانت کی داشتی؟ قهرمان یک تو . ۹
کنید؟ توصیف را عکس این توانید می هست؟ شما مخصوص خیلی که هست کودکیان دوران از عکسی یک . ۱۰
هستید؟ پدران یا مادر شکل بیشتر شما کردند؟ می زندگی جوری چه بودند؟ کی شما والدین . ۱۱
کردند؟ می زندگی جوری چه بود؟ چی شغلشان کنید؟ تعریف توانید می چی شما مادر بزرگ و پدر بزرگ ی درباره . ۱۲
هستید؟ قدردان زمان ان چیه از است؟ شده تنگ چی برای دلتان زمان اون از کی؟ با کردید؟ می زندگی کجا . ۱۳
بقیه روی شما فرهنگ ، بود؟ چی بچی در شما موقعیت بچگیتان؟ روستای یا شهر ، کشور درباره کنید تعریف چیزی توانید می . ۱۴
دارد؟ نفوذی چه زندگیتان

الان:

- بود؟ چی کشورتان در تان شغل . ۱
کردید؟ انتخاب را شغل این چرا . ۲
کنید؟ می افتخار همه از بیشتر چیزی چه به . ۳
کنید؟ می نگاه کردید می کار که دورانی به چگونه . ۴
بود؟ چی هلند در تان شغل . ۵
کردید؟ انتخاب را شغل این چرا . ۶
چرا؟ کنید؟ فکر دارید دوست زمان کدوم به . ۷
کنید؟ استفاده توانید می چگونه را استعداد هایتان . ۸
است؟ بوده چی تان برای زمان ترین سخت . ۹
اید؟ آمده بیرون زمان این از چگونه . ۱۰
است؟ مند ارزش برایتان چی ، دوستی در . ۱۱
است؟ چی اید کرده دریافت عزیزانتان از که ای هدیه بهترین . ۱۲
بود؟ خواهد چه کتاب اسم ، بنویسید کتاب یک خودتان ی درباره اگر . ۱۳
است؟ چی زندگیتان شعار . ۱۴

تولد محل کشور درباره سوال :

- اید؟ شده متولد کجا . ۱
کنید؟ می راحتی احساس بیشتر فرهنگ کدام با . ۲
است؟ چی غذا این موارد چیست؟ شما متولد کشور از شما علاقه موارد غذای . ۳
اندازد؟ می خود تولد کشور یاد به را شما موسیقی چه . ۴
اندازد؟ می خود میهن یاد به را شما رقصی نوع چه . ۵
چرا؟ چیست؟ متولدتان کشور از شما علاقه مورد شهر . ۶
یک؟ کدام ، بله اگر کنید؟ می حمایت ایران در ورزشی تیم یک از آیا . ۷
آمد؟ می خوشتان ورزش این از چرا کردید؟ می ورزش هم شما . ۸

است؟ شده تنگ دلتان ایران چیه برای ۹.
کرد؟ خواهید کاری چه همه از اول، برگردید ایران به اگر ۱۰.

فرهنگی سوال

۱. دارد؟ معنی چه شما برای احترام
۲. دارد؟ مهنی چه شما فرهنگ در ها روز این گیری؟ می جشن را روزها کدوم
۳. دارد؟ مهنی چه شما برای ها روز این
۴. است؟ مهم برایتان ها مراسم کدوم
۵. کدوم؟، بله اگر میگیرید؟ هم هلندی جشن
۶. است؟ هلندی عادات شبیه عاداتان کدوم
۷. با این خوانید؟ می نماز گاهی شما
- دارد؟ معنی چه شما رای
۸. شد؟ می درست تان برای ای غذا کدوم قیلا
۹. چرا؟ است؟ مهم چقدر شما فرهنگ در نوشیدن و خوردن
- چرا؟ دارد؟ ارزشی چه شما فرهنگ در نوازی مهمان ۱۰.
- اید؟ رفته مدرسه به شما ۱۱.
- بود؟ چگونه مدرسه روز یک ۱۲.
- بود؟ دور مدرسه به خانه از راه ۱۳.
- دادند؟ می هارا درس کدوم مدرسه در ۱۴.
- بود؟ چی این دلیل، رفتید نمی مدرسه به شما اگر ۱۵.
- ؟) کودکی دوران در (بود چی این ی درباره نظرتان ۱۶.
- دیدید؟ نی هابی خواب چه کودکی دوران در ۱۷.
- بشید؟ کاره چه خواستید می کودکی دوران در ۱۸.
- بدهید مثال ۲ است؟ چی شان معنی هست؟ هابی المثل ضرب چه شما فرهنگ در ۱۹.
- چرا؟ و آمدید هلند به کی ۲۰.
- داشتید؟ احساسی چه موقع اون بود؟ چگونه کشورتان با تان خداحافظی بدهید توضیح توانید می ۲۱.
- بود؟ چی هلند از شما انتظار ۲۲.
- است؟ شده تنگ ایران برای دلتان گاهی ۲۳.

Levensverhaal Russisch

Имя
Возраст
Дата

Прошлое

1. Каким ты был ребенком?
2. О чем ты вспоминаешь, если думаешь о своем детстве?
3. Чему ты благодарен, если думаешь о своем детстве?
4. В какие игры ты играл раньше?
5. Какую музыку ты слушал раньше?
6. Какие программы ты смотрел? О чем они были?
7. Были ли какие-нибудь нормы/суждения о жизни, которые высказывались в твоей семье? Если да, то какие?
8. Какие нормы ты больше не хочешь применять сейчас?
9. Были ли у тебя герои? Если да, то кто?
10. Есть фотографии из твоего детства, которые очень характеризуют тебя? Что на этих фотографиях?
11. Кто были твои родители? Как они жили? На кого ты похож?
12. Что ты можешь рассказать о своих бабушках и дедушках?
13. Где и как они жили?
14. Где и с кем ты жил? Что из того времени тебе не хватает? Что ты ценишь ты сейчас?
15. Что ты можешь рассказать о стране, городе, деревне, где ты родился и вырос?
Какие условия жизни у тебя были?Какое влияние оказало это на твою последующую жизнь?

Настоящее

1. Какая работа у тебя была в твоей стране?
2. Почему ты ее выбрал?
3. Чем ты гордишься?
4. Как ты оцениваешь этот период?
5. Какую работу ты делал в Нидерландах?
6. Почему ты ее выбрал?
7. О каком периоде ты любишь вспоминать? Почему?
8. Какие у тебя таланты?
9. Какие трудные периоды у тебя были?
10. Как ты из них вышел?
11. Что ты находишь важным в дружбе?
12. Какой самый важный подарок ты получил от своих близких?
13. Если бы ты писал книгу о себе, то какое было бы заглавие?
14. Какой у тебя жизненный девиз?

Vragen over geboorteland:

1. Где ты родился?
2. К какой культуре тебе нравится принадлежать и где ты легче всего себя чувствуешь?
3. Какая твоя любимая еда? Из каких ингредиентов она состоит?
4. Какая музыка заставляет тебя думать о своей родине?
5. Какие танцы заставляют тебя думать о своей родине? Почему?
6. Какой твой любимый город в твоей родине? Почему?
7. Являешься ли ты фанатом спортивного клуба в твоей стране? Если да, то какого?
8. Занимался ли ты спортом? Что именно тебе нравилось в нем?
9. За чем ты скучаешь из своей родины?
10. Если ты возвратишься в свою страну, что ты сделаешь в первую очередь?

Cultuur gerelateerd:

1. Что означает для тебя уважение?
2. Какие праздники ты празднуешь? Что означают они в твоей культуре и религии?
3. Что для тебя лично они означают?
4. Какие ритуалы для тебя значимы?
5. Какие голландские праздники ты празднуешь?
6. Какие твои привычки совпадают с голландскими традициями?
7. Молишься ли ты? Что для тебя это значит?
8. Какие блюда готовились раньше у тебя дома?
9. Насколько важны еда и напитки в твоей культуре? Почему?
10. Насколько важно гостеприимство в твоей культуре? Почему?
11. Куда ты ходил в школу?
12. Как выглядел твой школьный день?
13. Далеко ли находилась школа?
14. Какие у тебя были предметы?
15. Если ты пропускал школу, то по каким причинам?
16. Что ты думал об этом?
17. Какие у тебя были мечты в детстве?
18. Кем ты хотел стать?
19. Какие поговорки/высказывания в твоей культуре, назови две, что они означают?
20. Когда ты приехал в Нидерланды? Почему?
21. Можешь ли описать свой отъезд из своей страны? Что ты чувствовал тогда?
22. Какие у тебя были ожидания от Нидерландов?
23. Испытывал ли ты ностальгию?

Levensverhaal Pools

Imię.....

Wiek.....

Data.....

Dzieciństwo:

1. Jakim byłeś dzieckiem?
2. czym myślisz, kiedy wspominasz dzieciństwo?
3. Za jakie momenty w dzieciństwie jesteś wdzięczny?
4. W jakie gry kiedyś grałeś?
5. Jakiej słuchałeś muzyki?
6. Jakie programy telewizyjne ogladałeś? O czym one były?
7. Czy w Twojej rodzinie były pewne mądrości życiowe, o których często się mówiło?
Jeśli tak, to jakie?
8. których wartościach możesz powiedzieć, że są już nieaktualne, już nie są dla Ciebie ważne?
9. Czy miałeś jakiegoś bohatera? Jeśli tak, to kto to był?
10. Czy istnieje jakieś zdjęcie lub obraz z twojego dzieciństwa, które bardzo były dla Ciebie ważne? Co to zdjęcie lub obraz przedstawiają?
11. Jacy byli Twoi rodzice? Jaki był ich tryb życia? Do którego z rodziców jesteś najbardziej podobny?
12. Co możesz powiedzieć o Twoich dziadkach? Z czego żyli? Jak żyli?
13. Gdzie mieszkałeś? Z kim? Za czym najbardziej tęsknisz z tego okresu? Co sobie najbardziej cenisz?
14. Czy możesz coś opowiedzieć o kraju, miejscowości, w której się urodziłeś lub wychowałeś? Jakie były okoliczności Twojego dzieciństwa? Jaki wpływ miało Twoje dzieciństwo i pochodzenie na Twoje dalsze życie?

Teraźniejszość

1. Czym się zajmowałeś w Twoim kraju (jaki zawód uprawiałeś)?
2. Z jakiego powodu wybrałeś ten zawód?
3. Z czego jesteś najbardziej dumny?
4. Jak wspominasz ten okres pracy?
5. Jaką pracę wykonywałeś w Holandii?
6. Z jakiego powodu wybrałeś tę pracę?
7. Który czas wspominasz najmilej i z jakiego powodu?
8. W jakiej pracy możesz wykazać się swoimi najlepszymi zdolnościami i talentami?
9. Czy miałeś okres, kiedy było Ci trudno?
10. Co zrobiłeś, żeby z tego okresu wyjść?
11. Co jest według Ciebie ważne w przyjaźni?
12. Jaki był najwspanialszy prezent, który dostałeś od swoich najbliższych?
13. Gdybyś miał napisać książkę o sobie, jaki by miała tytuł?
14. Jakie jest Twoje życiowe motto?

Pytania o kraj pochodzenia:

1. Gdzie się urodziłeś?
2. Jaka kultura najbardziej Ci odpowiada, w której czujesz się najlepiej?
3. Jakie jest Twoje ulubione danie z Twojego kraju? Jakie są jego składniki?
4. Jaka muzyka przypomina Ci Twój kraj?
5. Jaki rodzaj tańca przypomina Ci Twój kraj?
6. Które miasto jest Twoim ulubionym i dlaczego?
7. Czy kibicujesz któremuś klubowi sportowemu? Jeśli tak, to któremu?
8. Czy uprawiałeś jakiś sport? Dlaczego ten właśnie sport Ci się podobał?
9. Za czym najbardziej tęsknisz z Twojego kraju?
10. Gdybyś się znalazł w Twoim kraju, jaka byłaby pierwsza rzecz, którą byś zrobiła?

Kulturalne:

1. Co dla Ciebie znaczy słowo "szacunek"?
2. Jakie święta obchodzisz? Co oznaczają te święta w Twojej kulturze lub religii?
3. Co te święta oznaczają dla Ciebie osobiście?
4. Jakie obrządki, tradycje, są dla Ciebie ważne?
5. Czy obchodzisz również holenderskie święta? Jeśli tak, które?
6. Które z holenderskich świąt są podobne do Twoich?
7. Czy modlisz się? Jeśli tak, jakie ma to dla Ciebie znaczenie?
8. Jakie potrawy były kiedyś przyrządzane w Twoim domu rodzinnym?
9. Jakie znaczenia ma jedzenie i picie w Twojej kulturze? Z jakiego powodu?
10. Czy gościnność jest ważna w Twojej kulturze? Z jakiego powodu?
11. Czy uczęszczałeś do szkoły?
12. Jak wyglądał Twój dzień w szkole?
13. Czy musiałeś daleko jeździć, żeby dotrzeć do szkoły?
14. Jakie miałeś przedmioty w szkole?
15. Jeśli czasem nie szedłeś do szkoły, jaki był tego powód?
16. Co myślałeś o szkole, kiedy byłeś/byłaś dzieckiem?
17. Jakie miałeś marzenia?
18. Kim chciałeś zostać?
19. Czy znasz jakieś typowe przysłowia, powiedzenia, z Twojej kultury? Co one oznaczały (wymień dwa)
20. Kiedy przyjechałeś do Holandii i z jakiego powodu?
21. Czy możesz opisać, jakie było pożegnanie i co czułeś, żegnając się z Twoim krajem?
22. Jakie oczekiwania miałeś w stosunku do Holandii?
23. Czy odczuwałeś czasem tęsknotę do Twojego kraju?

Levensverhaal Servo-Kroatisch

Ime.....

Godiste.....

Datum.....

Povratak u dane

1. Kakvo ste dijete bilo?
2. Na sta mislite kada se vracate u djetinjstvo?
3. Na cemu ste zahvalni u mladosti?
4. Koje ste igre voljeli igrati u proslosti?
5. Koju ste muziku voljeli prije?
6. Koje ste programi voljeli gledati prije?
7. Postoje li odredjene vrijednosti ili izjave o zivotu u vasoj obitelji koje su cesto bile izrazene? Ako jesu, sta su bili?
8. Koju vrijednost sada znate da je vise ne zelite koristiti?
9. Jeste li imali heroja? Ako ste imali, ko je to bio?
10. Postoji li odredjena fotografija ili slika iz djetinjstva koja je za vas bila vrlo karakteristicna? Sta je na toj fotografiji?
11. Ko su bili tvoji roditelji? Kako su zivjeli? Na koga si najsljedniji?
12. Sta mozete reci o baki i djedu? Od cega su zivjeli? Kako su zivjeli?
13. Gdje ste zivjeli? S kim? Sta vam nedostaje iz tog vremena? Sta cijenite iz tog vremena?
14. Mozete li nam reci nesto o drzavi, gradu ili selu u kojem ste rodjeni ili odrasli kao dijete? Kakvi su bili uvjeti u vasoj mladosti? Kako je vasa pozadina utjecala na vas daljnji zivot?

Danas

1. Kakvu ste vrstu posla radili u zemlji porijekla?
2. Zasto ste odabrali taj posao?
3. Na sta ste najvise ponosni?
4. Kako sad gledate na taj period dok ste radili?
5. Kakvu ste vrstu posla radili u Nizozemskoj?
6. Zasto ste odabrali ovaj rad?
7. Kojeg se perioda najradije sjecate? Zasto?
8. Kako mozete izraziti svoje talente?
9. Sta vam je bio tezak period u zivotu?
10. Kako ste se izvukli iz toga?
11. Sta smatrate vaznim u prijateljstvima?
12. Koji je najljepsi dar koji ste ikada dobili od voljenih osoba?
13. Kad biste morali napisati knjigu o sebi, kakav bi bio naslov?
14. Sta je vas (zivotni) moto?

Pitanja o drzavi rodjenja

1. Gdje ste rodjeni?
2. U kojoj se kulturi najvise osjecate ugodno?
3. Koja je vasa omiljena hrana iz rodne zemlje? Koji sastojci su tu?
4. Koja vas muzika podsjeća na vasu zemlju rodjenja?
5. Kakav ples vas podsjeća na vasu zemlju rodjenja?
6. Koji vam je najdrazi grad iz rodnje zemlje? Zasto?
7. Podrzavate li i neki sportski klub iz svoje rodnje zemlje? Ako da, koji?
8. Jeste li se bavili i nekim sportom? Sta vam se svidjelo u vezi sa tim sportom?
9. Sta vam nedostaje iz svoje drzave rodjenja?
10. Da ste se vratili u svoju rodnu zemlju, sta biste prvo zeljeli uciniti?

Kulturom povezana

1. Sta za vas znaci rijec "Postovanje"?
2. Koje blagdane slavite? Sta ti blagdani znace u tvojoj kulturi ili religiji?
3. Sta vama osobno znace?
4. Koji su vam rituali vazni?
5. Jeste li poceli slaviti i holanske zabave, ako da, koje?
6. Koje navike su slicne ili cak i iste holanskim obecajima?
7. Da li se ikada molite ili klanjate? Sta to znaci za vas?
8. Koja su se jela prije spremili kod vas kuci?
9. Koliko je vazna hrana i pice u vashoj kulturi? Zasto?
10. Koliko je vazno gostoprimstvo u vashoj kulturi?
11. Jeste li isli u skolu?
12. kako vam je izgledao dan u skoli?
13. Jeste li morali putovati daleko da biste stigli tamo?
14. Koje ste predmete imali u skoli?
15. Ako prije niste isli u skolu, zasto niste?
16. Kako vam se to svidjelo kao dijete?
17. Koje ste snovi imali kao dijete?
18. Sta si zelio postati kao dijete kad narastes?
19. Koje poslovice/ izreke postoje u vashoj kulturi i sta one znace? Ispricaj ih dva.
20. Kada ste dosli u Holandiju? Zasto?
21. Mozete li opisati kako je bilo otic iz svog rodnog kraja? Kako ste se tada osjecali?
22. Kakvu ste sliku ili ocekivanje imali o Holandiji?
23. Dali nekad patite za svoju zemlju rodjenja/ svoj rodni kraj?

Levensverhaal Turks

İsim ve soy isim:

Yaş:

Tarih:

Geçmişiniz ile ilgili sorular

1. Nasıl bir çocuktunuz?
2. Çocukluğunuzu düşündüğünüzde, neleri düşünüyorsunuz?
3. Çocukluğunuza kıyasen şu an neler için minnettarsınız?
4. Çocukluğunuzda hangi oyunları oynamaktan hoşlanırdınız?
5. Çocukluğunuzda ne tür müzikler dinlemekten hoşlanırdınız?
6. Hangi programlara bakmaktan keyif alırdınız? Konuları nelerdi?
7. Ailenizde hayat ile ilgili öne çıkan değerler veya çok kullanılan sözler var mıydı? Hangi değerler ve sözlerdi bunlar?
8. Çocukluğunuzda öğrendiğiniz hangi değer, şu anki hayatınızda bir yere sahip değil?
9. Çocukluğunuzda bir kahramanınız var mıydı? Eğer varsa, kimdi?
10. Çocukluğunuza dair, sizin için değerli, önem arz eden bir fotoğraf var mı? Kimin veya neyin fotoğrafı bu?
11. Ebeveynleriniz kimler? Nasıl yasarlardı? Siz en çok hangisine benziyorsunuz?
12. Büyükanne ve büyükbabanız hakkında ne anlatabilirsiniz? Nerede yaşıyorlardı? Nasıl yaşıyorlardı?
13. Nerede ve kiminle yaşıyordunuz? Çocukluğunuza dair neleri özleyorsunuz? Çocukluğunuza dair neler için minnettarsınız?
14. Doğup büyüdüğünüz yer ile ilgili bir şeyler anlatabilir misiniz? Memleketinizdeki koşullar nasıldı? Memleketiniz ve kökeniniz hayatınızda nasıl bir etken oldu?

Şu anki hayatınız ile ilgili sorular

1. Memleketinizde ne iş yapıyordunuz?
2. Neden bu işi veya mesleği seçtiniz?
3. En çok ne ile gurur duyuyorsunuz?
4. Memleketinizde çalıştığınız dönemi nasıl anımsıyorsunuz?
5. Hollanda'da ne iş yaptınız?
6. Neden bu işi veya mesleği seçtiniz?
7. Hangi dönemi anımsamayı tercih edersiniz? Sebebi nedir?
8. Yetenekleriniz neler ve yeteneklerinizi nasıl ortaya koyabiliyorsunuz?
9. Sizin için zor geçen bir dönemden bahsedebilir misiniz?
10. Bu dönemi nasıl atlattınız?
11. Arkadaşlıklarda neleri önemsiyorsunuz?
12. Bugüne kadar aldığınız en güzel hediye neydi?
13. Kendiniz hakkında bir kitap yazacak olsaydınız, ismi ne olurdu?
14. Hayat felsefeniz nedir?

Memleketiniz ile ilgili sorular

1. Nerede doğdunuz?
2. En çok hangi kültürü benimsiyorsunuz?
3. Memleketinize özgü en sevdiğiniz yemek nedir? Bu yemeğin içerikleri neler?
4. Hangi müzik veya şarkı size memleketinizi anımsatıyor?
5. Hangi dans size memleketinizi anımsatıyor?
6. Doğduğunuz ülkede en çok beğendiğiniz şehir hangisi? Sebebi nedir?
7. Memleketinizin bir spor takımını destekliyor musunuz? Hangi takım bu?
8. Memleketinizde spor ile ilgilendiniz mi? Sevdiğiniz yanları nelerdi?
9. Memleketinize dair neleri özlüyorsunuz?
10. Memleketinize dönecek olsaydınız, ilk yapacağınız şey ne olurdu?

Kültür ile ilgili sorular

1. Saygı sizin için ne ifade ediyor?
2. Hangi bayramları veya özel günleri kutluyorsunuz? Bu günler sizin kültürünüzde veya inancınızda nasıl bir anlam taşıyor?
3. Yukarıda belirtilen günler sizin için kişisel anlamda nasıl bir anlam taşıyor?
4. Hangi ritüellere önem veriyorsunuz?
5. Hollanda'ya ait özel günleri de kutluyor musunuz? Hangilerini kutluyorsunuz?
6. Özel günler kapsamında memleketinizin ve Hollanda'nın ortak noktaları var mı?
7. İbadet ediyor musunuz? İbadet etmek sizin için nasıl bir anlam taşıyor?
8. Çocukluğunuzda evinizde hangi yemekler pişerdi?
9. Yemek ve içmek sizin kültürünüzde ne kadar önemli? Sebebi nedir?
10. Misafirperverlik sizin kültürünüzde ne kadar önemli? Sebebi nedir?
11. Okula gittiniz mi?
12. Bir okul gününü tarif edebilir misiniz?
13. Okula ulaşmak için ne kadar yol gidiyordunuz?
14. Okulda hangi dersleri isliyordunuz?
15. Eğer okula gitmediyseniz, gitmemenizin sebebi neydi?
16. Sizin için okula gitmemek veya gidememek nasıl bir duyguydu?
17. Çocukken hangi hayallere sahiptiniz?
18. Çocukken, büyüyünce ne olmak istiyordunuz?
19. Sizin dilinizde kullanılan iki adet deyim veya Atasözü paylaşabilir misiniz?
20. Hollanda'ya ne zaman geldiniz? Hollanda'ya geliş sebebiniz neydi?
21. Memleketinize veda etmek nasıl bir duyguydu? O an neler hissettiniz?
22. Hollanda'ya dair nasıl bir beklentiniz vardı?
23. Memleket hasreti çekiyor musunuz veya çektiniz mi?

Bijlage 8 - Intervisiemethoden

Alle onderstaande intervisiemethoden zijn overgenomen uit Van De Beek & Schaub-De Jong (2013).

Clinicmethode

De clinicmethode is gebaseerd op intervisie door demonstratie. De inbrenger demonstreert als het ware de situatie die te maken heeft met zijn/haar vraag. De inbrenger doet dit door de situatie uit te beelden en zelf in de rol te kruipen van verschillende betrokkenen. De groepsleden hebben de mogelijkheid om dezelfde situatie na te spelen, waarbij ze alternatieven voor het gedrag en de houding kunnen spelen. Het doel van deze methode is om te leren van elkaars gedrag en houding, analyseren van vaardigheden en oefenen daarmee die nodig zijn voor de werkzaamheden.

Fasen	Omschrijving	Tijdsindicatie
	Introductie van de methode	5 min
Fase 1	Vraagintroductie: de inbrenger introduceert zijn inbreng door te vertellen wat hem bezighoudt en geeft een beschrijving van de situatie waarin de inbreng zich afspeelt.	5 min
Fase 2	Demonstratie: de inbrenger zet de situatie neer en speelt de verschillende rollen. Hij doet dit bijvoorbeeld door zijn eigen rol en die van de ander(en) op verschillende stoelen te spelen.	10 min
Fase 3	Alternatieven: per toerbeurt krijgen de deelnemers de mogelijkheid om op de stoel van de inbrenger te gaan zitten en een alternatief voor zijn gedrag te demonstreren. Nadat de groepsleden de alternatieven hebben gedemonstreerd, geeft de inbrenger aan welk alternatief hem het meeste aanspreekt. De alternatieven worden op een flap-over gezet.	30 min
Fase 4	Keuze van alternatief gedrag: de inbrenger maakt een keuze uit de verschillende, gespeelde gedragsalternatieven.	10 min
Fase 5	Demonstreren van gedragsalternatief: de inbrenger demonstreert het alternatief voor zijn gedrag in de situatie.	10 min
Fase 6	Afronding: de groep blikt terug. Aandacht voor wat het de inbrenger heeft opgeleverd. Daarnaast wordt uitgewisseld wat de andere deelnemers ervan hebben geleerd en wat ze daarmee gaan doen.	10 min
	Benodigde tijd	80 min

Herdruckt van "Intervisie leren", door Van de Beek, B., & Schaub-de Jong, M., 2013, p.75, Amsterdam: Boom uitgevers.

Winst van succes

Bij deze methode wordt er uitgegaan van positieve ervaringen. Vaak is intervisie gericht op het gezamenlijk oplossen van problemen. De winst van succes is juist gericht op het leren van elkaars positieve ervaringen of successen. De succesvolle ervaringen kunnen dienen als voorbeeld voor andere collega's.

Fasen	Omschrijving	Tijdsindicatie
	Introductie op de methode	5 min
Fase 1	Introductie: alle deelnemers formuleren een succesvolle situatie en schrijven deze in trefwoorden voor zichzelf op.	5 min
Fase 2	Delen en inventariseren van situaties: de deelnemers vertellen elkaar kort hun succesvolle situaties.	10 min
Fase 3	Keuze van situatie: de deelnemers kiezen één situatie om verder te analyseren.	5 min
Fase 4	Vragenronde: de deelnemers stellen inbrenger vragen met als invalshoek hoe het komt dat het zo goed ging. Inbrenger beantwoordt alle vragen.	20 min
Fase 5	Analyseren: de deelnemers maken een lijst van de factoren die geleid hebben tot het succes, zoals in- en externe factoren, houding, kennis en vaardigheden. Alle factoren worden op de flap-over gezet.	20 min
Fase 6	Afronding: inbrenger geeft aan welke factoren invloed hadden op het succes. Ook vertelt hij hoe hij aan zijn houding heeft gewerkt, zijn vaardigheden heeft geoefend en zijn kennis heeft verworven. Deelnemers gaan na wat ze hiervan voor zichzelf hebben geleerd en wat ze daarmee concreet gaan doen.	20 min
	Benodigde tijd	85 min

Herdruckt van "Intervisie leren", door Van de Beek, B., & Schaub-de Jong, M., 2013, p.70, Amsterdam: Boom uitgevers.

Roddelmethode

Roddelen is iets wat we allemaal in het dagelijks leven wel eens hebben gedaan. Deze intervisiemethode gaat uit van roddelen met elkaar, zonder dat het verkeerde intenties heeft. Er wordt binnen deze methode geroddeld over degene die een casus inbrengt. Je bent gedurende de roddelmethode als inbrenger stil, terwijl je de anderen over jou hoort roddelen. Collega's kunnen hierbij zeggen hoe ze over jouw gedrag denken. De methode is geschikt om de bewustwording van de overtuigingen die je hebt in je handelen, te activeren. Het draagt daarnaast bij aan het verruimen van iemands referentiekader, omdat er gedragingen worden beoordeeld vanuit een ander perspectief.

Fasen	Omschrijving	Tijdsindicatie
	Introductie op de methode	5 min
Fase 1	Vraagintroductie of ervaringsverslag: de inbrenger introduceert zijn vraag en geeft een beknopte toelichting, dan wel een verslag van een ervaring (een project waarin hij actief is, dingen die hem opvallen in de relatie met een cliënt of iets dergelijks).	5 min
Fase 2	Verkenning: de deelnemers verkennen de vraag of de ervaring door het stellen van (zo veel mogelijk open) vragen.	15 min
Fase 3	Roddelen: de inbrenger gaat buiten de kring zitten en bemoeit zich op geen enkele manier met het komende gesprek. Hij luistert aandachtig en maakt notities van zaken die hem raken of opvallen. De deelnemers roddelen met elkaar over de vraag van de inbrenger en over mogelijke achtergronden, oorzaken en oplossingen. Ze benutten de informatie en vragen zich af welke overtuigingen de inbrenger hanteert, wat zijn gedrag aanstuurt en welke aanwijzingen er uit de antwoorden op hun vragen spreken. De deelnemers komen uiteindelijk tot een aantal uitspraken, waarin ze laten zien welke alternatieven of welke ruimte er zouden ontstaan als de inbrenger andere overtuigingen zou hanteren.	15 min
Fase 4	Reacties van de inbrenger: de inbrenger komt terug in de groep en vertelt zijn ervaringen als waarnemer in de roddelfase. Hij vertelt wat hem is opgevallen, wat hem heeft geraakt, en of hij de uiteindelijke uitspraken van de deelnemers accepteert of verwierpt. De inbrenger kan hierna ook zijn vraag herformuleren of aanvullende ervaringen naar voren brengen, bijvoorbeeld ervaringen in vergelijkbare situaties.	15 min
Fase 5	Evaluatie: de inbrenger en de deelnemers kijken terug op de consultatie. Wat heeft het de inbrenger opgeleverd? Hoe zijn de deelnemers met hun rol omgegaan?	10 min
	Benodigde tijd	65 min

Herdruckt van "Intervisie leren", door Van de Beek, B., & Schaub-de Jong, M., 2013, p.71, Amsterdam: Boom uitgeverij.

Bijlage 9 – Evaluatieformulier Handreiking

Evaluatieformulier Handreiking Transcultureel werken

Heeft u de handreiking transcultureel werken door genomen?

Ja: ga verder met het formulier

Nee: dan is dit evaluatieformulier niet voor u bedoeld.

Inhoud handreiking

Beoordeel de volgende punten met:
heel goed/goed/voldoende/onvoldoende

Lay-out	
Leesbaarheid	
Lengte	
Professionaliteit van de handreiking	
Relevantie van de informatie	
Duidelijkheid opdrachten	
Nuttigheid	

Ik geef de handreiking het rapportcijfer (op een schaal van 1 tot 10):

.....

Welke informatie uit de handreiking vond je nuttig?

.....
.....
.....

Welke opdracht(en) vond je nuttig om uit te voeren?

.....
.....
.....
.....

Zou je de handreiking vaker gebruiken?

Zo ja, waarom wel?

.....
.....
.....

Zo nee, waarom niet?

.....
.....
.....

Wat heeft de handreiking jou persoonlijk opgeleverd?

.....
.....
.....

Heb je bepaalde onderdelen in de handreiking gemist?
Zo ja, welke?

.....
.....
.....

Laat hier overige opmerkingen achter

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Bedankt voor de medewerking!

